

P9_TA(2023)0081

Vztahy mezi EU a Arménií

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. března 2023 o vztazích mezi EU a Arménií (2021/2230(INI))

(C/2023/404)

Evropský parlament,

- s ohledem na Dohodu o komplexním a posíleném partnerství mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Arménskou republikou na straně druhé ⁽¹⁾ (dále jen „dohoda o komplexním a posíleném partnerství“), která v plném rozsahu vstoupila v platnost dne 1. března 2021,
- s ohledem na společný pracovní dokument útvarů Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 17. května 2022 týkající se zprávy o provádění partnerství s Arménií (SWD(2022)0154),
- s ohledem na prohlášení ze dne 6. října 2022 v návaznosti na čtyřstrannou schůzku prezidenta Alijeva, premiéra Pašinjana, prezidenta Macrona a předsedy Michela,
- s ohledem na prohlášení o Náhorním Karabachu, které jménem Evropské unie vydal vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku dne 19. listopadu 2020,
- s ohledem na nařízení Mezinárodního soudního dvora ze dne 7. prosince 2021 ve věcech Arménie vs. Ázerbájdžán,
- s ohledem na nařízení Mezinárodního soudního dvora ze dne 22. února 2023 o uplatňování Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace (Arménie v. Ázerbájdžán a Ázerbájdžán v. Arménie),
- s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech (dále jen „EÚLP“),
- s ohledem na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ze dne 26. května 2020, v konečném znění ze dne 12. října 2020 ve věci *Makučjan a Minasjan v. Ázerbájdžán a Maďarsko*,
- s ohledem na činnost spolupředsedů Minské skupiny Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE),
- s ohledem na společný pracovní dokument útvarů ze dne 2. července 2021 nazvaný „Oživení, odolnost a reforma: priority Východního partnerství po roce 2020“ (SWD(2021)0186),
- s ohledem na index Východního partnerství 2021,
- s ohledem na zprávy Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) Rady Evropy, zejména na čtvrtou zprávu o Arménii, která byla zveřejněna dne 4. října 2016 a na její závěry o provádění doporučení ve vztahu k Arménii, které byly zveřejněny dne 10. září 2019,
- s ohledem na usnesení Parlamentního shromáždění Rady Evropy 2418 ze dne 25. ledna 2022 o údajném porušování práv LGBTI osob v zemích Jižního Kavkazu,
- s ohledem na zprávu komisařky pro lidská práva Rady Evropy v návaznosti na její návštěvu Arménie ve dnech 16.–20. září 2018, která byla zveřejněna dne 29. ledna 2019,
- s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 18. března 2020 nazvané „Politika Východního partnerství po roce 2020: Posilování odolnosti – Východní partnerství, které je přínosné pro všechny“ (JOIN(2020)0007),
- s ohledem na hospodářský a investiční plán zveřejněný dne 2. července 2021,
- s ohledem na víceletý orientační program Komise pro Arménii (2021–2027),

⁽¹⁾ Úř. věst. L 23, 26.1.2018, s. 4.

- s ohledem na výsledek čtvrtého zasedání Rady partnerství EU–Arménie ze dne 18. května 2022,
 - s ohledem na závěrečnou zprávu volební pozorovatelské mise Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) ze dne 27. října 2021 o předčasných parlamentních volbách v Arménii konaných dne 20. června 2021,
 - s ohledem na plán EU zapojení občanské společnosti v Arménii na období 2021–2027,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 4. července 2018 k návrhu rozhodnutí Rady o uzavření komplexní a posílené dohody o partnerství mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Arménskou republikou na straně druhé ⁽²⁾, jménem Unie,
 - s ohledem na svá doporučení ze dne 19. června 2020 Radě, Komisi a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku k Východnímu partnerství před summitem konaným v červnu 2020 ⁽³⁾,
 - s ohledem na svá předchozí usnesení, včetně usnesení ze dne 13. září 2012 o Ázerbájdžánu: případ Ramila Safárova ⁽⁴⁾, ze dne 15. dubna 2015 o stém výročí genocidy Arménů ⁽⁵⁾, ze dne 20. května 2021 o válečných zajatcích po posledním konfliktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem ⁽⁶⁾, ze dne 10. března 2022 o ničení kulturního dědictví v Náhorním Karabachu ⁽⁷⁾, ze dne 8. června 2022 o bezpečnosti v oblasti Východního partnerství a úloze společné bezpečnostní a obranné politiky ⁽⁸⁾, ze dne 18. ledna 2023 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2022 ⁽⁹⁾ a ze dne 19. ledna 2023 o humanitárních důsledcích blokády v Náhorním Karabachu ⁽¹⁰⁾,
 - s ohledem na článek 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9-0036/2023),
- A. vzhledem k tomu, že konflikt v Náhorním Karabachu a také nedávná invaze Ázerbájdžánu na svrchované území Arménie trvající více než tři desetiletí si vyžádaly desetitisíce obětí a způsobily obrovskou zkázu a vysídlení stovek tisíc lidí; vzhledem k tomu, že konflikt v Náhorním Karabachu dosud nebyl vyřešen;
- B. vzhledem k tomu, že se odhaduje, že od doby prvního konfliktu v Náhorním Karabachu v 90. letech je stále přibližně 4 500 pohřešovaných ázerbájdžánských a arménských osob a statisíce vnitřně vysídlených osob;
- C. vzhledem k tomu, že podle prohlášení o příměří ze dne 9. listopadu 2020 se strany zavázaly zůstat v pozicích, v nichž se nacházely tohoto dne, vyměňovat si válečné zajatce a další zadržované osoby a odblokovat veškerá hospodářská a dopravní spojení v regionu;
- D. vzhledem k tomu, že třístranné prohlášení ze dne 9. listopadu 2020, které bylo vydáno po 44denní válce vyvolané Ázerbájdžánem v roce 2020, nebylo plně provedeno a příměří je i nadále opakovaně porušováno, což vedlo k dalším obětem; vzhledem k tomu, že 44denní válka si vyžádala 3 825 lidských obětí na arménské straně a 203 osob se stále pohřešuje, včetně civilistů;
- E. vzhledem k tomu, že Ázerbájdžán v září 2022 zaútočil na tři arménské provincie: Gegharkunik, Sjunik a Vajoc Dzor; vzhledem k tomu, že arménské orgány uvedly, že útok měl za následek okupaci o rozloze 220 km² arménského svrchovaného území, že v důsledku toho zahynulo 201 osob, vojenských i civilních, a že 27 osob zůstává pohřešováno;
- F. vzhledem k tomu, že arménské orgány odhadují, že ostřelování civilních objektů a infrastruktury zasáhlo 36 obcí a osad, 192 domů, dvě školy, jedno zdravotnické středisko, tři penziony a elektrické rozvody a potrubí; vzhledem k tomu, že to představuje jasné porušení územní celistvosti Arménie a normy mezinárodního práva zakazující cílení na civilní infrastrukturu;

⁽²⁾ Úř. věst. C 118, 8.4.2020, s. 43.

⁽³⁾ Úř. věst. C 362, 8.9.2021, s. 114.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 353 E, 3.12.2013, s. 148.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 328, 6.9.2016, s. 2.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 15, 12.1.2022, s. 156.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 347, 9.9.2022, s. 198.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 493, 27.12.2022, s. 70.

⁽⁹⁾ Přijaté texty, P9_TA(2023)0009.

⁽¹⁰⁾ Přijaté texty, P9_TA(2023)0012.

- G. vzhledem k tomu, že ázerbájdžánské vojenské akce vycházejí ze znepokojivých prohlášení ázerbájdžánských orgánů, které odkazují na území Arménské republiky jako na území ázerbájdžánského původu a vyhrožují použitím síly; vzhledem k tomu, že civilní doprava mezi Arménií a Náhorním Karabachem v Lačinském koridoru je od prosince 2022 zablokována, což má negativní dopad na dodávky potravin a dalšího základního zboží a služeb do regionu;
- H. vzhledem k tomu, že dne 22. února 2023 vydal Mezinárodní soudní dvůr závazné nařízení, podle něhož musí Ázerbájdžán přijmout veškerá opatření, která má k dispozici, aby zajistil neomezený pohyb osob, vozidel a nákladu podél Lačinského koridoru oběma směry;
- I. vzhledem k tomu, že ESLP dne 16. září 2022 rozhodl, že jeho prozatímní opatření ze dne 29. září 2020 vyzývající strany, aby dodržovaly své závazky vyplývající z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy, a to i pokud jde o válečné zajatce, je stále v platnosti, a je uplatnitelné na dotčené události;
- J. vzhledem k tomu, že existují důvěryhodné zprávy, včetně videozáznamů, o tom, že arménští váleční zajatci a další zadržované osoby byly předmětem mimosoudních poprav, násilných zmizení a zneuctění mrtvých; vzhledem k tomu, že Mezinárodní soudní dvůr (ICJ) dne 7. prosince 2021 nařídil, že Ázerbájdžán má povinnost „chránit před násilím a tělesným poškozením všechny osoby zajaté v souvislosti s konfliktem v roce 2020, které zůstávají ve vazbě, a zajistit jejich bezpečnost a rovnost před zákonem“ a tuto povinnost dne 12. října 2022 znovu potvrdil; vzhledem k tomu, že se objevila také videa zobrazující údajné válečné zločiny páchané na Ázerbájdžáncích během války v roce 2020;
- K. vzhledem k tomu, že navzdory tomu, že ázerbájdžánské orgány propustily některé arménské válečné zajatce, je v Ázerbájdžánu za neznámých podmínek stále zadržován nezveřejněný počet vojenských i civilních osob;
- L. vzhledem k tomu, že EU je odhodlána podporovat bezpečnost, stabilitu, mír a prosperitu v regionu Jižního Kavkazu ve prospěch všech lidí žijících v regionu a vzhledem k tomu, že EU je připravena hrát aktivní úlohu poctivého zprostředkovatele udržitelného mírového řešení a spolehlivého partnera;
- M. vzhledem k tomu, že EU podporuje mírové řešení všech nevyřešených regionálních konfliktů diplomatickými prostředky;
- N. vzhledem k tomu, že po čtyřstranném setkání prezidenta Alijeva, premiéra Pašinjana, prezidenta Macrona a předsedy Michela, které proběhlo dne 6. října 2022 v Praze, EU dne 20. října 2022 rozmístila podél arménské strany mezinárodní hranice s Ázerbájdžánem dočasnou monitorovací kapacitu, která tam zůstala do 19. prosince 2022, s cílem monitorovat a analyzovat situaci v regionu a podávat o ní zprávy; vzhledem k tomu, že dne 23. ledna 2023 se EU rozhodla zřídit civilní misi v Arménii; vzhledem k tomu, že evropská mise v Arménii byla zahájena dne 20. února 2023;
- O. vzhledem k tomu, že Arménie a Ázerbájdžán předložily návrhy na podmínky mírové smlouvy upravující jejich mezistátní vztahy; vzhledem k tomu, že vedoucí političtí představitelé zemí se nedávno dohodli na zintenzivnění práce na návrhu znění;
- P. vzhledem k tomu, že výsledek konfliktu v Náhorním Karabachu a jeho okolí v roce 2020 traumatizoval arménskou společnost a uvrhl zemi do hluboké politické krize; vzhledem k tomu, že země následně v roce 2021 uspořádala předčasné parlamentní volby; vzhledem k tomu, že volební kampaň odhalila hlubokou polarizaci, která se odrazila v tvrdé rétorice; vzhledem k tomu, že výsledek voleb nesnížil politické napětí, které se dále zvýšilo v důsledku bezpečnostních problémů, jimž Arménie čelí;
- Q. vzhledem k tomu, že udržitelná normalizace vztahů mezi Arménií a Ázerbájdžánem vyžaduje, aby veškeré násilí skončilo, aby byly řešeny všechny základní příčiny konfliktu, zejména aby byla zaručena práva a bezpečnost arménskému obyvatelstvu Náhorního Karabachu a aby všechny dohody uzavřené mezi Arménií a Ázerbájdžánem byly plně provedeny s cílem zajistit dlouhodobou stabilitu dvoustranných vztahů a širšího regionu jako celku; vzhledem k tomu, že tohoto cíle lze dosáhnout pouze tehdy, pokud orgány Arménie a Ázerbájdžánu budou schopny zaručit mírové soužití a dodržování práv menšin;
- R. vzhledem k tomu, že ozbrojené konflikty mezi Arménií a Ázerbájdžánem měly katastrofální dopad na kulturní, náboženské a historické dědictví celého regionu;
- S. vzhledem k tomu, že v usnesení Mezinárodního soudního dvora ze dne 7. prosince 2021, který Ázerbájdžánu nařídil, aby předcházel vandalismu a znesvěcování arménskému kulturnímu dědictví a trestal je, byla vznesena závažná obvinění ohledně zapojení ázerbájdžánských orgánů do ničení hřbitovů, kostelů a historických památek v Náhorním Karabachu;

- T. vzhledem k tomu, že Arménie projevila solidaritu s obyvateli Turecka po ničivých zemětřeseních dne 6. února 2023 tím, že vyslala záchranné pracovníky a humanitární pomoc; vzhledem k tomu, že tento historický krok může dále přispět k procesu normalizace vztahů mezi oběma zeměmi;
- U. vzhledem k tomu, že vztahy mezi EU a Arménií se zakládají na společných hodnotách, jako je demokracie, právní stát, lidská práva a základní svobody, a na společném zájmu, kterým je zapojení Arménie do hospodářských a politických reforem a regionální spolupráce, a to i v rámci Východního partnerství; vzhledem k tomu, že konečným cílem Unie by měla být podpora Arménie v jejím procesu reforem;
- V. vzhledem k tomu, že ochrana lidských práv a základních svobod, mimo jiné dodržováním Charty OSN, Všeobecné deklarace lidských práv a Evropské úmluvy o lidských právech, jsou klíčovými principem komplexní a posílené dohody o partnerství mezi EU a Arménií;
- W. vzhledem k tomu, že obránci lidských práv, aktivisté a organizace nezávislé občanské společnosti často čelí nenávisťným projevům na internetu, pomlouvačným kampaním a útokům různých pravicových skupin spojených s předchozími režimy v Arménii; vzhledem k tomu, že jim chybí ochrana a uznání práce, kterou vykonávají pro společnost a demokratické reformy v zemi, zejména pokud jde o prosazování lidských práv, demokracie a právního státu;
- X. vzhledem k tomu, že ve večerních hodinách 20. října 2022 spáchal mladý homosexuální pár ve věku 16 a 21 let dvojí sebevraždu kvůli všudypřítomné diskriminaci v arménské společnosti, kterou dlouhé roky umožňovala nečinnosti vlád v oblasti boje proti diskriminaci a rovnosti; vzhledem k tomu, že na sociálních médiích a v aplikacích pro zaslání zpráv se poté beztrestně šířily nenávisťné projevy, což podněcuje stávající diskriminaci LGBTIQ osob; vzhledem k tomu, že nedávno vypukly v sociálních médiích útoky na nevládní organizaci „Right Side“, která hájí lidská práva transgender osob; vzhledem k tomu, že tyto útoky šířily falešné informace, podněcovaly k nenávisti a vyhrožovaly smrtí její zakladatelce, obrádkyni lidských práv transgender osob Lilit Martirosjanové; vzhledem k tomu, že od léta 2022 docházelo opakovaně k násilným útokům na transsexuální ženy, včetně incidentu v červenci 2022 v Jerevanu, kde pachatel přenášel svůj útok živě na sociálních médiích a získal pozitivní ohlasy;
- Y. vzhledem k tomu, že lidská práva LGBTIQ osob v Arménii jsou v lepším případě ignorována a v horším případě proti nim aktivně bojují vládní a státní instituce; vzhledem k tomu, že Duhová mapa a index Mezinárodního sdružení lesbických žen, homosexuálů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů z roku 2022 ukazuje, že Arménie má jeden z největších nedostatků v právních předpisech a politikách na ochranu LGBTIQ osob a že společně s Ruskou federací byla v tomto ohledu třetí nejhorší zemí ze všech zemí Rady Evropy;
- Z. vzhledem k tomu, že Parlamentní shromáždění Rady Evropy přijalo v roce 2022 usnesení o porušování práv LGBTI osob na Jižním Kavkaze a několikrát vyzval orgány, aby reformovaly právní předpisy s cílem řešit toto porušování práv; vzhledem k tomu, že doporučení odrážejí zjištění Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) z roku 2016; vzhledem k tomu, že v roce 2019 dospěla Evropská komise proti rasismu k závěru, že její doporučení nebyla dostatečně řešena a že nebylo přijato žádné z příslušných ustanovení nového trestního zákoníku; vzhledem k tomu, že nedostatečná reakce vlády na doporučení mezinárodních orgánů je alarmující;
- AA. vzhledem k tomu, že Evropský soud pro lidská práva ve svém rozsudku ve věcech 71367/12 a 72961/12 (*Ogazenova v. Arménie*) uznal, že v souvislosti s nenávisťnými projevy jsou nutná trestněprávní opatření, zejména jedná-li se o projevy týkající se sexuální orientace a sexuálního života; vzhledem k tomu, že vnitrostátní právní předpisy v současné době zakazují nenávisťné projevy, avšak sexuální orientace a genderová identita nejsou nadále zahrnuty do charakteristik obětí trestného činu, a to navzdory doporučením příslušných mezinárodních orgánů v tomto ohledu;
- AB. vzhledem k tomu, že Arménie v průběhu pěti let od roku 2016 do roku 2021 si zlepšila index vnímání korupce organizace Transparency International o 16 bodů;
- AC. vzhledem k tomu, že Arménie učinila významná demokratická zlepšení a pozitivní kroky proti korupci, ale přislíbené protikorupční a soudní reformy se zpomalily v roce 2021 v důsledku politické a hospodářské krize vyvolané pandemií a došlo k obnovení konfliktu v Náhorním Karabachu;
- AD. vzhledem k tomu, že Arménie je ve srovnání se svými sousedními zeměmi na vedoucím místě v indexu demokracie podle sekce Intelligence Unit časopisu *The Economist* za rok 2021 i ve světovém indexu svobody tisku za rok 2022 organizace Reportéři bez hranic;
- AE. vzhledem k tomu, že Arménie zlepšila své postavení, pokud jde o její hodnocení ve zprávě Světové banky „Ženy, podnikání a právo 2022“, ve zprávě o globálním indexu ekosystémů pro začínající podniky 2022 a ve zprávě Světového hospodářského fóra o konkurenceschopnosti cestovního ruchu a turismu za rok 2021;

- AF. vzhledem k tomu, že se zlepšilo pořadí Arménie v indexu fóra občanské společnosti Východního partnerství za období 2020–2021 a že Arménie dosáhla nejvyššího hodnocení, pokud jde o demokracii a řádnou správu věcí veřejných; vzhledem k tomu, že Arménie obdržela pozitivní hodnocení ve zprávě Nations in Transit 2022 vypracované organizací Freedom House;
- AG. vzhledem k tomu, že válečná agrese Ruska vůči Ukrajině má negativní důsledky pro Jižní Kavkaz a dále komplikuje bezpečnostní situaci v tomto regionu;
- AH. vzhledem k tomu, že údajná ruská ochota zaručit bezpečnost Arménie se ukázala jako neexistující, což dokládá nedostatečná reakce na pokračující útoky Ázerbájdžánu, a to i ve světle arménského pokusu využít Organizaci Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (CSTO); vzhledem k tomu, že demokratické strany a organizace občanské společnosti v Arménii začaly zpochybňovat členství země v organizaci CSTO; vzhledem k tomu, že ruští míroví vojáci vyslaní v regionu nebyli ochotni a schopni zabránit dalším útokům Ázerbájdžánu a jejich přítomnost se neustále snižuje, zejména po zahájení ruské útočné války proti Ukrajině;
- AI. vzhledem k tomu, že Arménie je terčem dezinformací ze sousedních zemí, zejména z ruských sdělovacích prostředků, neboť arménské sdělovací prostředky se většinou spoléhají na Rusko jako na zpravodajské zdroje a agentury;
- AJ. vzhledem k tomu, že Arménie je cílem ázerbájdžánských informačních operací, jejichž účelem je zejména obtěžovat uživatele sociálních médií a šířit nepravdivé informace;

Řešení konfliktu a normalizace vztahů mezi Arménií a Ázerbájdžánem

1. domnívá se, že ozbrojený konflikt v Náhorním Karabachu mezi Arménií a Ázerbájdžánem, který v průběhu let způsobil obrovské utrpení a zkázu, významně narušuje socioekonomický rozvoj a stabilitu celého jihokavkazského regionu; je přesvědčen, že trvalého a udržitelného míru mezi Arménií a Ázerbájdžánem nelze dosáhnout vojenskými prostředky a hrozbou síly, ale na základě komplexního politického řešení v souladu s mezinárodním právem včetně zásad zakotvených v Chartě OSN, Helsinském závěrečném aktu OBSE z roku 1975, konkrétně nepoužívání síly, územní celistvosti, rovných práv a sebeurčení národů, a základních zásad Minské skupiny OBSE z roku 2009 a všech dohod obou stran, včetně deklarace z Alma Aty z roku 1991;
2. znovu potvrzuje, že má-li být komplexní mírová smlouva účinná, musí obsahovat ustanovení, která zaručí integritu arménského svrchovaného území, práva a bezpečnost arménského obyvatelstva žijícího v Náhorním Karabachu a dalších oblastech postižených konfliktem a rychlý a bezpečný návrat uprchlíků a vnitřně vysídlených osob do jejich domovů; připomíná, že základní příčina konfliktu, kterým je situace a bezpečnost arménského obyvatelstva v Náhorním Karabachu a status dříve autonomní oblasti, zůstává nevyřešena; vyzývá mezinárodní společenství, aby se i nadále zabývalo tímto konfliktem, který je otázkou stability a bezpečnosti celého regionu;
3. důrazně odsuzuje rozsáhlou vojenskou agresi, kterou Ázerbájdžán podnikl v září 2022 vůči řadě míst na svrchovaném území Arménie a která byla závažným porušením příměří a odporovala dřívějším závazkům, včetně závazků přijatých v rámci rozhovorů zprostředkovaných EU; odsuzuje vojenskou invazi na mezinárodně uznávaném území Arménie od května 2021; připomíná, že tato agrese následovala po porušení územní celistvosti Arménské republiky, jak bylo oznámeno v květnu a listopadu 2021; naléhavě vyzývá k návratu všech sil do pozic zastávaných ke dni 9. listopadu 2020 a zdůrazňuje, že poslední zářijová agrese nemá žádnou přímou souvislost s dlouhodobým konfliktem o Náhorní Karabach; znovu opakuje, že územní celistvost Arménie musí být plně respektována v souladu s mezinárodním právem a Chartou OSN, a vyzývá proto ázerbájdžánské orgány, aby se okamžitě stáhly ze všech částí území Arménie a propustily bojovníky pod jejich kontrolou; naléhavě vyzývá EU, aby se aktivněji zapojila do řešení konfliktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem; zdůrazňuje, že obě strany musí dodržovat zásadu územní celistvosti, která je klíčová pro mír v regionu;
4. odsuzuje pokračující blokádu Lačinského koridoru, která zhoršuje humanitární krizi v Náhorním Karabachu; odsuzuje smrtelný incident mezi Ázerbájdžánem a Armenci v Náhorním Karabachu, k němuž došlo dne 5. března 2023 a který vedl k četným úmrtím a znovu ohrozil proces směřující k nastolení míru mezi oběma zeměmi; naléhavě vyzývá Ázerbájdžán, aby odstranil veškeré překážky, které by bránily svobodě a bezpečnosti pohybu podél tohoto koridoru, jak je stanoveno v trojstranném prohlášení ze dne 9. listopadu 2020; vyzývá Arménii a Ázerbájdžán, aby řešily veškeré obavy týkající se fungování Lačinského koridoru prostřednictvím dialogu a konzultací se všemi zúčastněnými stranami;
5. vyjadřuje politování nad významnými ztrátami na životech, materiálními škodami a destrukcí; konstatuje zejména, že útok ze září 2022 si vyžádal téměř 300 obětí, z toho 210 arménských vojáků a civilistů, a že podle úřadu arménského ombudsmana bylo nejméně 7 600 civilistů vysídleno z arménských provincií Vajoc Dzor, Sjunik a Gegharkunik;

6. naléhavě vyzývá Arménii a Ázerbájdžán, aby se plně řídily třístranným prohlášením o příměří ze dne 9. listopadu 2020 ve všech jeho aspektech, a odsuzuje Ázerbájdžán za pravidelné porušování příměří; zdůrazňuje, že je třeba pokročit v jednáních o budoucí mírové smlouvě a řešit základní příčiny konfliktu a zdržet se jakýchkoli kroků, které by mohly vést k dalším eskalacím; připomíná, že uplatňování článku 9 prohlášení o příměří ze dne 9. listopadu 2020 nemůže být v rozporu s územní celistvostí a svrchovaností Arménské republiky;

7. vyzývá obě strany, aby naléhavě provedly opatření s cílem připravit své obyvatelstvo na mírové soužití, včetně opatření, která posilují mezilidské kontakty; poukazuje na to, že je naléhavě nezbytné, aby se obě strany, zejména ázerbájdžánské orgány, zdržely jakékoli nepřátelské rétoriky nebo činů, které by mohly být vnímány jako činy podněcující k nenávisti či přímému násilí nebo jako činy podporující beztrestnost nebo které by mohly ohrozit úsilí o vytvoření a podporu atmosféry vedoucí k důvěře a usmíření, spolupráci a udržitelnému míru; zdůrazňuje naléhavou potřebu posílených a důvěryhodných opatření na budování důvěry s cílem bojovat proti dlouhodobému problému polarizace, nedostatku důvěry, nenávisťným verbálním projevům a další štvavé rétorice;

8. vyzývá Arménii a Ázerbájdžán, aby jako krok k budování důvěry zavedly přechodný soudní mechanismus s cílem dosáhnout trvalého míru a usmíření a uznat utrpení obou stran, který bude mít mandát zjistit osud pohřešovaných osob, zajistit repatriaci válečných zajatců a angažovat se v utváření historické pravdy na základě faktického posouzení událostí během ozbrojeného konfliktu, který začal v roce 1988; navrhuje, aby do tohoto mechanismu byli zapojeni členové akademické obce, nezávislí novináři a aktivisté občanské společnosti z obou stran; doporučuje, aby EU tuto činnost podporovala a přispívala k ní ve spolupráci s dalšími orgány, jako je OSN, Rada Evropy a další příslušné mezinárodní organizace;

9. připomíná, že postoj EU během války v roce 2020 a bezprostředně po ní vnímaný jako pasivní umožnil dalším regionálním aktérům, jako je Rusko, Írán a Turecko, aby získaly vliv; zdůrazňuje, že tomuto výsledku mohla zabránit aktivnější evropská preventivní diplomacie; důrazně proto podporuje iniciativu předsedy Evropské rady Charlese Michela svolat a zprostředkovávat dvoustranná setkání vedoucích představitelů Arménie a Ázerbájdžánu v Bruselu a podporuje práci zvláštního zástupce EU pro Jižní Kavkaz a krizi v Gruzii na místě; zdůrazňuje význam pokračující značné angažovanosti EU a mediačního formátu vedeného EU s cílem zabránit dalším útokům a zajistit mírové řešení konfliktu;

10. vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Evropskou službu pro vnější činnost, aby zintenzivnili úsilí o oživení a účinné přispění k mírovému řešení tohoto konfliktu, a to i podporou stabilizace, obnovy po skončení konfliktu a opatření k budování důvěry;

11. naléhavě vyzývá vlády obou zemí, aby se plně zapojily do vypracování komplexní a vzájemně přijatelné mírové smlouvy, která by měla řešit bezpečnost arménského obyvatelstva v Náhorním Karabachu, návrat vnitřně vysídlených osob a uprchlíků a ochranu kulturního, náboženského a historického dědictví; vítá v tomto ohledu setkání ministrů zahraničních věcí obou zemí, která se uskutečnila dne 30. září 2022 v Ženevě a 8. listopadu 2022 ve Washingtonu D.C.;

12. vítá zřízení komisí pro vymezení hranic mezi Ázerbájdžánem a Arménií a bere na vědomí úvodní jednání o procesu vymezování hranic; vítá 3. schůzi komisí pro vymezování hranic, která se uskutečnila v Bruselu dne 3. listopadu 2022, a naléhavě vyzývá EU, aby tento proces pozorně sledovala; vyzývá obě strany, aby co nejdříve dokončily proces vymezování hranic, podepsaly mírovou smlouvu a spolupracovaly na dokončení odminování;

13. s potěšením konstatuje, že dne 6. října 2022 bylo na čtyřstranném setkání prezidenta Alijeva, premiéra Pašinjana, prezidenta Macrona a předsedy Evropské rady Michela, které se uskutečnilo v rámci zasedání Evropského politického společenství v Praze, dosaženo dohody o vyslání 40členné civilní pozorovací mise EU, aby na arménské straně hranice s Ázerbájdžánem dva měsíce sledovala dodržování příměří (mise skončila dne 19. prosince 2022) a tak podpořila budování důvěry a práci komisí pro vymezování hranic;

14. vítá, že v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) byla zahájena civilní mise Evropské unie v Arménii, která má pomoci zvýšit bezpečnost v tomto regionu omezením počtu incidentů v arménských konfliktních zónách a pohraničních oblastech a zmírnit rizika ohrožující tamní obyvatele a tak přispět k urovnání vztahů mezi Arménií a Ázerbájdžánem a současně zviditelnit EU v regionu; oceňuje, že Arménie je ochotná na svém území podpořit tuto misi, a vyzývá Ázerbájdžán, aby umožnil přítomnost mise EU i na své straně hranice; žádá, aby byl proces vymezení hranic v zájmu důvěryhodného, spravedlivého a udržitelného řešení podpořen na mezinárodní úrovni tím, že ho zaštítí EU nebo OBSE;

15. znovu opakuje, že je nutné schválit a mírovými prostředky zajistit dopravu a komunikaci mezi západními regiony Ázerbájdžánu a Nachičevanskou autonomní republikou tak, aby nebyla narušena územní celistvost Arménie; trvá na tom, že podmínky přepravy zboží na této trase musí být dvoustraně dohodnuty mezi Arménií a Ázerbájdžánem; konstatuje, že odblokování regionálních dopravních a komunikačních spojení bude významnou příležitostí pro socioekonomický rozvoj celého Jižního Kavkazu;

16. oceňuje humanitární pomoc, kterou EU poskytuje obyvatelstvu postiženému konfliktem v Náhorním Karabachu a jeho okolí, a její vedoucí úlohu při dobročinné pomoci s odminováním v oblastech zasažených konfliktem; vyzývá Komisi, aby pro odminování zajistila dodatečné financování a pomoc, včetně vybavení, odborné přípravy a osvěty o rizicích; vyzývá k další spolupráci s odborníky na odminování z členských států EU a nevládních organizací;

17. vyzývá Komisi, aby zvýšila pomoc EU pro obyvatelstvo v nouzi, usnadnila provádění ambicióznějších opatření na budování důvěry, podporovala mezináboženský a mezietnický dialog, chránila práva menšin a posílila osobní kontakty mezi lidmi, aby se vytvořily základy pro dlouhodobé mírové soužití; vyzývá k nalezení oboustranně přijatelných řešení pro bezpečný návrat vysídlených osob;

18. konstatuje, že ruská agrese vůči Ukrajině způsobila Arménii řadu bezpečnostních a hospodářských problémů a že má rovněž značné společenské dopady jak v důsledku masivního příchodu ruských občanů do země, tak v důsledku nepřímého dopadu mezinárodních sankcí vůči Rusku na arménské hospodářství; vyzývá EU, aby Arménii pomohla zmírnit hospodářské a sociální dopady tohoto vývoje;

19. navrhuje, aby byla vytvořena dočasná mezinárodní záruka pro bezpečnost a ochranu arménského obyvatelstva a všech navrátilců v Náhorním Karabachu;

20. vzhledem k významné mocenské nerovnováze mezi stranami konfliktu poukazuje na význam mezinárodní mediace a na obzvláště důležitou úlohu EU, má-li být zajištěna spravedlivá dohoda a ochrana práv obyvatel Náhorního Karabachu;

21. žádá, aby byl do Náhorního Karabachu umožněn přístup mezinárodním humanitárním organizacím a zejména Organizaci spojených národů, a připomíná, že v současné době má do regionu přístup pouze Mezinárodní výbor Červeného kříže, což nestačí k přesnému posouzení podmínek a potřeb tamních obyvatel;

22. vyjadřuje znepokojení nad přítomností ruských „mírových sil“ a nad jejich možným vlivem na politický vývoj a budoucnost reformního programu v Jižním Kavkazu;

23. konstatuje, že po uplynutí mírového mandátu ruských sil za tři roky by měly být na místo vyslány nové jednotky mírových sil, a zdůrazňuje, že by se mělo jednat o mezinárodní mírovou misi;

24. je nadále vážně znepokojen osudem arménských válečných zajatců i civilistů zajatých během a po skončení konfliktu, kteří jsou stále nezákonně zadržováni Ázerbájdžánem; vítá, že několik osob bylo propuštěno; odmítá odsouzení a další zadržování válečných a civilních zajatců v 33 potvrzených případech; zdůrazňuje, že jejich věznění je v rozporu s výzvami mezinárodního společenství k propuštění všech zbývajících válečných a civilních zajatců, k nimž se přidal i Evropský parlament; vzhledem k tomu, že Arménie a Ázerbájdžán jsou stranami Ženevské úmluvy (III), která se týká zacházení s válečnými zajatci a v níž se uvádí, že s válečnými zajatci musí být zacházeno humánně a že musejí být propuštěni a repatriováni neprodleně po skončení aktivních nepřátelských akcí; vyjadřuje však politování nad tím, že dosud není znám osud a místo pobytu více než 200 Arménů, včetně 20 civilistů, pohřešovaných v souvislosti s válkou v roce 2020; konstatuje, že pracovní skupina OSN pro násilná zmizení zahájila v případě nejméně 18 pohřešovaných osob příslušné postupy a požádala Ázerbájdžán o informace; vyzývá všechny strany, aby vyjasnily osud zmizelých osob a místo, kde se nacházejí, a aby zacházely důstojně s těly zemřelých; znovu vyzývá k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech zbývajících zadržovaných, včetně osob, které byly zajaty během nedávných vojenských střetů, a žádá, aby s nimi bylo zacházeno v souladu s mezinárodním humanitárním právem;

25. co nejdůrazněji odsuzuje ázerbájdžánské ozbrojené síly za mučení, mrzačení a zabíjení příslušníků arménské armády, včetně žen a osmi neozbrojených arménských válečných zajatců; odsuzuje skutečnost, že pachatelé tyto ohavné činy natočili a videozáznamy zveřejnili na sociálních sítích; bere na vědomí zprávy skupin bojujících za lidská práva, zejména organizace Human Rights Watch, která tento akt klasifikuje jako válečný zločin; žádá o úplné nezávislé a nestranné vyšetřování, aby byly odpovědné osoby odhaleny a pohnány k odpovědnosti;

26. odsuzuje všechny případy mučení a násilného zmizení, včetně špatného zacházení s těly obětí a jejich znesvěcování; žádá ázerbájdžánské orgány, aby zajistily, že vyšetřování zahájené dne 2. října 2022 ázerbájdžánským státním zastupitelstvím bude transparentní a účinné a povede k potrestání odpovědných vojáků a velitelů; v této souvislosti konstatuje, že dosud nejsou k dispozici žádné informace; zároveň vyzývá arménské vyšetřovací orgány, aby pokračovaly ve vyšetřování záběrů ázerbájdžánských vojáků z roku 2020, kteří se údajně stali oběťmi válečných zločinů, a aby odhalily pachatele a pohnaly je k odpovědnosti;

27. trvá na tom, že na oba státy se vztahují mezinárodní závazky, že provedou nezávislá, rychlá, veřejná a účinná vyšetřování a že budou stíhat veškerá věrohodná obvinění ze závažného porušení Ženevských úmluv a mezinárodního práva a z válečných zločinů, aby se zajistilo potrestání odpovědných osob a odškodnění pro oběti;

28. odsuzuje ničení arménského a ázerbájdžánského kulturního, náboženského a historického dědictví, k němuž dochází od počátku konfliktu v Náhorním Karabachu; naléhá na Ázerbájdžán a Arménii, aby upustily od dalšího poškozování, zanedbávání a úprav kulturního, náboženského nebo historického dědictví v regionu a namísto toho aby usilovaly o zachování, ochranu a podporu této bohaté rozmanitosti; vyzývá, aby příslušné osoby nesly za toto jednání odpovědnost; zdůrazňuje, že ničení kulturního dědictví zvyšuje napětí a nenávist mezi zeměmi a přispívá k destabilizaci regionu, a podkopává tak výsledky nedávných dvoustranných rozhovorů; vyzývá k obnově poškozených památek v souladu s normami a pokyny Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) a k většímu zapojení mezinárodního společenství do ochrany kulturního a náboženského dědictví v tomto regionu; vyjadřuje politování nad tím, že po dva roky od podpisu prohlášení o příměří dne 9. listopadu 2020 nemohla mise UNESCO navštívit postižené oblasti; vyzývá Arménii a Ázerbájdžán, aby s organizací UNESCO plně spolupracovaly a aby jeho misi urychleně umožnily navštívit obě země bez kladení podmínek; bere na vědomí, že Arménie vyjádřila ochotu takovou misi přijmout;

29. vybízí k posílení dvoustranných kontaktů mezi politickými autoritami Arménie a Ázerbájdžánu; zdůrazňuje úlohu občanské společnosti obou zemí při zlepšování vzájemných vztahů; zdůrazňuje, že je třeba vést konzultace a spolupracovat s občanskou společností a obránci lidských práv, zejména pokud jde o usmíření a humanitární pomoc, a upozorňuje na význam udržitelného financování a svobody těchto organizací vykonávat svou činnost bez jakýchkoli omezení; vyzývá proto Komisi, aby v Arménii a Ázerbájdžánu podporovala organizace občanské společnosti, které skutečně přispívají k usmíření;

Zahraniční a bezpečnostní politika

30. v zájmu usmíření, regionální stability a bezpečnosti a socioekonomického rozvoje podporuje urovnání vztahů mezi Arménií a Tureckem a oceňuje dosavadní výsledky, včetně obnovy leteckého spojení mezi oběma zeměmi; vyzývá k urychlenému provedení dohod, jichž dosáhli zvláštní zástupci; připomíná, že předchozí pokus o narovnání vztahů mezi Arménií a Tureckem podpisem protokolů z roku 2009 selhal kvůli tomu, že Turecko podporovalo Ázerbájdžán a otevření hranic a navázání diplomatických vztahů s Arménií podmínilo vyřešením konfliktu v Náhorním Karabachu; vyzývá obě strany, aby se do tohoto procesu zapojily v dobré víře a bez předběžných podmínek, a žádá EU, aby ho podpořila; vyjadřuje naději, že by to mohlo vést k urovnání vztahů na Jižním Kavkazu; znovu vybízí Turecko, aby uznalo genocidu Arménů a připravilo tak půdu pro skutečné usmíření mezi tureckým a arménským národem a aby plně dodržovalo své závazky k ochraně arménského kulturního dědictví;

31. připomíná, že ustanovení Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (CSTO) nebyla navzdory arménské žádosti aktivována ani během války v roce 2020, ani v září 2022; vybízí Arménii, aby v zájmu lepší ochrany své svrchovanosti a územní celistvosti zvážila možnost rozšíření svých partnerství a případně vytvoření nových bezpečnostních aliancí, neboť se ukázalo, že její dlouhodobé spoléhání na Rusko a jeho spojence v rámci CSTO je nedostatečné;

32. bere na vědomí, že Írán má zájem na zabránění výstavby nových dopravních komunikací, které by spojovaly Nachičevanskou autonomní republiku se západními regiony Ázerbájdžánu, jak bylo dohodnuto v prohlášení o příměří ze dne 9. listopadu 2020, a konstatuje, že pokud by se mu to podařilo, značně by to ztížilo vyhlídky na uzavření mírové dohody; upozorňuje arménské orgány na rizika spojená se spoluprací s íránským autoritářským režimem, který kromě jiných zločinů a případů porušování práv dodává vojenské vybavení Rusku, které jej používá v útočné válce proti Ukrajině;

33. podporuje úsilí Arménie o využívání parlamentního shromáždění Euronest jako důležitého fóra pro politický dialog se sousedními zeměmi, a vyzývá ji, aby jej i nadále plně využívala;

Demokratické reformy, právní stát a řádná správa věcí veřejných

34. s potěšením konstatuje, že dne 1. března 2021 vstoupila plně v platnost dohoda o komplexním a posíleném partnerství (CEPA) a že se Arménie zavázala k jejímu provádění; zdůrazňuje, že dohoda představuje rámec pro spolupráci EU s Arménií v celé řadě oblastí, jako je posilování demokracie, právního státu a lidských práv a podpora hospodářského růstu a odvětvové spolupráce; vítá skutečnost, že arménská vláda dohodu CEPA uznává jako strategický plán klíčových reforem v Arménii; oceňuje Arménii za rozsáhlé reformy a důkladný demokratizační proces během posledních let, díky nimž se stala průkopnicí demokracie v tamním regionu; bere na vědomí skutečnost, že Komise a vysoký představitel ve zprávě o provádění partnerství s Arménií z roku 2022 uznali, že Arménie je plnohodnotnou demokracií;

35. oceňuje pokrok, kterého Arménie dosáhla při provádění harmonogramu podle dohody CEPA; vyzývá Radu partnerství EU–Arménie, aby úzce spolupracovala na provádění současných a budoucích reforem; konstatuje, že k září 2022 Arménie dokončila nebo prováděla opatření, která byla podle harmonogramu CEPA stanovena pro roky 2019, 2020, 2021 a 2022;

36. oceňuje, že Arménie úspěšně bojuje proti trestné činnosti a korupci, což z ní činí jednu z nejbezpečnějších zemí v regionu;

37. vítá předčasné parlamentní volby v roce 2021, které potvrdily, že demokracie je v Arménii silná a že Arméni podporují reformní program; vybízí arménskou vládu, aby navzdory složitému mezinárodnímu kontextu a výzvám pokračovala v provádění reforem a posílila tak demokratické instituce, právní stát a nezávislost soudnictví; opakuje, že EU je největším dárce na podporu reformního procesu v Arménii a že při poskytování pomoci uplatňuje motivační přístup založený na principu „více za více“ a „méně za méně“;

38. vybízí Arménii, aby dále usilovala o provádění reforem a posilování demokracie, právního státu a řádné správy věcí veřejných, a vyjadřuje jí uznání za dosažené výsledky; oceňuje, že Arménie pokročila s prováděním národní strategie pro reformu soudnictví a právního řádu, protikorupční strategie a složitých ústavních reforem, a vyzývá ji, aby lépe chránila lidská práva, zejména práva žen a menšin, včetně osob LGBTIQ; bere na vědomí zprávy některých nevládních organizací a zástupců opozice, které odhalují potenciální riziko zhoršení situace přinejmenším v některých oblastech; naléhavě vyzývá vládu, aby v těchto oblastech dosáhla viditelného pokroku; vyzývá Arménii, aby ve spolupráci s EU pokračovala v provádění reforem, a EU žádá, aby v těchto oblastech zvýšila svou pomoc, zejména technickou podporu a předávání odborných znalostí;

39. vyzývá všechny politické aktéry v zemi, aby pokračovali v provádění nezbytných reforem zaměřených na posílení právního státu, svobody sdělovacích prostředků a nezávislosti soudnictví a aby zároveň zajistili plné dodržování demokratických zásad a lidských práv;

40. vyjadřuje politování nad častými polarizujícími projevy politických oponentů a destruktivními pokusy některých politických skupin s vazbami na Rusko o maření mírového procesu mezi Arménií a Ázerbájdžánem;

41. bere na vědomí ambiciózní policejní reformy prováděné arménskou vládou za rozsáhlé podpory EU, jejichž cílem je vytvořit bezpečnější prostředí a zvýšit důvěru mezi veřejností a policií, a všímá si zejména zřízení nové strážnické služby a plánovaného vytvoření ministerstva vnitra;

42. vyzývá k dokončení komplexního vyšetřování údajných případů zneužití policejní síly vůči demonstrantům, novinářům, představitelům opozice a aktivistům;

43. zdůrazňuje důležitou úlohu občanské společnosti při formování a provádění klíčových reforem; poukazuje na významnou roli nevládních organizací a lidskoprávních aktivistů při ochraně demokracie a lidských práv; vyzývá arménskou vládu, aby dále posílila spolupráci s organizacemi občanské společnosti a zavedla právní předpisy na lepší ochranu obránců lidských práv; vyzývá delegaci EU a zastoupení členských států v Arménii, aby intenzivněji podporovaly činnost občanské společnosti a obránců lidských práv; vyzývá arménskou vládu, aby začala společnými silami řešit dezinformace zaměřené na subjekty občanské společnosti a lidskoprávní aktivisty, které mají v úmyslu oslabit jejich úlohu při podpoře a prosazování demokracie;

Dodržování lidských práv a základních svobod

44. zdůrazňuje, že jedním z cílů uvedených v článku 1 dohody CEPA je utužení spolupráce v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jež má posílit právní stát a dodržování lidských práv a základních svobod; zdůrazňuje, že pro zachování živé demokracie má zásadní význam svoboda sdělovacích prostředků, svoboda projevu a svoboda shromažďování; je znepokojen přítomností dezinformací a hrubé rétoriky, která je namířena mimo jiné i proti marginalizovaným skupinám; naléhavě vyzývá orgány, aby kategoricky dodržovaly všechna lidská práva zakotvená v EÚLP, zejména jedná-li se o zranitelné skupiny, jako jsou ženy, děti, osoby se zdravotním postižením a osoby LGBTIQ;

45. připomíná, že boj proti diskriminaci je základním kamenem demokratických systémů; domnívá se, že demokratizace Arménie nabízí příležitost k posílení systému lidských práv; připomíná, že komisařka Rady Evropy pro lidská práva vyzvala vládu, aby rychle zaujala postoj a přijala řadu právních reforem; domnívá se, že orgány mají k dispozici všechna doporučení potřebná k tomu, aby mohly v lidskoprávní oblasti dosáhnout pokroku, a vyzývá k jejich provádění;

46. vítá, že podle světového indexu svobody tisku za rok 2022 se v Arménii zlepšila svoboda sdělovacích prostředků; vybízí vnitrostátní orgány, aby pokračovaly v provádění reforem, jež mají v zemi zlepšit svobodu sdělovacích prostředků; zdůrazňuje, že ačkoli je mediální prostředí v zemi rozmanité, vyznačuje se také polarizací a vlivem vlastníků sdělovacích prostředků na redakční politiky; je znepokojen případy nenávistných verbálních a fyzických útoků na novináře;

47. je znepokojen nepolevujícími dezinformačními kampaněmi Ruska v Arménii, které se rozšířily do arménských sdělovacích prostředků a na platformy sociálních sítí a které si berou na mušku Evropskou unii a Západ obecně; vyzývá Komisi a ESVČ, aby spolupracovaly s arménskými orgány v boji proti dezinformacím, zejména aby důrazněji podporovaly místní nezávislé sdělovací prostředky a snahy o větší rozmanitost mediálního odvětví a přispívaly ke zvyšování úrovně mediální gramotnosti v Arménii;

48. vyzývá arménskou vládu, aby nepřijímala opatření, která omezují svobodu projevu a svobodu sdělovacích prostředků, a současně aby bojovala proti vměšování ze zahraničí, včetně proti dezinformacím; trvá na tom, že je třeba více spolupracovat s různými zúčastněnými stranami na zákonech, které mají dopad na lidská práva, demokratizaci a sdělovací prostředky;

49. zdůrazňuje, že je nutné zlepšit genderovou situaci, zejména pokud jde o rovnoprávné postavení žen a mužů, zastoupení žen na všech úrovních politického, hospodářského a společenského života a boj proti genderově motivovanému a domácímu násilí; vyzývá Arménii k ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí; vyjadřuje politování nad tím, že účast žen na politickém životě zůstává nízká navzdory zavedení genderové kvóty pro kandidátní listiny;

50. zdůrazňuje, že konflikt má dopad zejména na ženy a marginalizované skupiny, včetně velmi obtížné situace žen vysídlených z konfliktních zón a nárůstu domácího násilí po nedávné válce, a upozorňuje na vyloučení žen z oficiálního mírového procesu; vyzývá arménskou vládu a mezinárodní mediátory, aby odstranili překážky bránící účasti žen a aby do všech konzultací systematicky zapojovali odbornice a obhájkyně lidských práv;

51. vítá skutečnost, že Arménie ve svých vnitrostátních politikách a programech pokročila s agendou věnovanou ženám, míru a bezpečnosti, jejímž cílem je zajistit politickou a veřejnou účast žen na všech úrovních rozhodování, posílit jejich postavení a podpořit rovnost pohlaví, a že jí přiznala prioritní význam; konstatuje, že Arménie přijala druhý národní

akční plán pro provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1325 o ženách, míru a bezpečnosti, který má zásadní význam pro důraznější řešení všech forem násilí páchaného na ženách a dívkách během konfliktů a pro větší zohledňování genderové problematiky v oblasti bezpečnosti;

52. vyzdvihuje význam nediskriminace na základě sexuální orientace a genderové identity a upozorňuje na to, že zlepšení situace by bylo velkým přínosem pro demokratický rozvoj Arménie a pomohlo by zlepšit ochranu lidských práv; vyjadřuje však politování nad tím, že Arménie zaostává v obraně práv osob LGBTIQ, a je znepokojen situací těchto osob; vyzývá arménské orgány, aby v právních předpisech dodržovaly a prosazovaly práva osob LGBTIQ a aby předcházely projevům nenávisti vůči této komunitě, jejímu sociálnímu vyloučení, stigmatizaci a všem formám diskriminace a bojovaly proti nim;

Hospodářské a obchodní vztahy

53. konstatuje, že v posledních deseti letech se zvyšuje objem dvoustranného obchodu mezi Arménií a EU; vybízí Arménii, EU a její členské státy a evropské společnosti a investory, aby podnikly nezbytné kroky k dalšímu posílení hospodářských a obchodních vztahů s Arménií;

54. konstatuje, že od 1. ledna 2022 se na Arménii přestal vztahovat systém všeobecných celních preferencí (GSP) a jeho zvláštní pobídkový režim pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věcí veřejných (GSP+); vyzývá Arménii, aby navázala na úspěchy obchodování s preferenčními celními sazbami podle systémů GSP a GSP+ a v plné míře využila příležitostí, které jí nabízí dohoda CEPA;

55. bere na vědomí potenciál hospodářského a investičního plánu, který může Arménii pomoci vybudovat udržitelné, dynamické a odolné hospodářství; vítá pokrok Arménie při provádění stěžejních iniciativ;

Odvětvová spolupráce

56. s potěšením konstatuje, že dne 15. listopadu 2021 byla podepsána dohoda o společném leteckém prostoru, a vyzývá členské státy EU, aby zajistily její rychlou ratifikaci;

57. vítá dohodu o strategické spolupráci s Europlem, která byla podepsána v září 2021, a významný pokrok v jednáních o podpisu dohody s Eurojustem;

58. oceňuje, že Arménie se v říjnu 2022 připojila jako pozorovatel k Evropské migrační síti;

59. vítá přidružení Arménie k programu EU pro výzkum a inovace na období 2021–2027 Horizont Evropa, který arménským výzkumným pracovníkům, inovátorům a výzkumným subjektům umožňuje posílit partnerství se svými protějšky v EU, a úspěšnou spolupráci Arménie na programu Erasmus+;

60. s potěšením konstatuje, že Arménie přistoupila k programu Kreativní Evropa na období 2021–2027, který posílí arménské kulturní a kreativní odvětví a zvýší jejich úsilí o větší inkluzivnost, digitalizaci a udržitelnost;

61. vyzývá EU a členské státy, aby uznaly výsledky, jichž Arménie dosáhla v posledních letech při provádění dohod o zjednodušení vízového režimu a zpětném přebírání osob, a aby zahájily dialog o uvolnění vízového režimu s Arménií s cílem podpořit osobní kontakty, užší dvoustranné vztahy a pokrok s reformami;

62. znovu opakuje, že je znepokojen pokračujícím provozem zastaralé jaderné elektrárny Metsamor; žádá, aby byl rychle přijat pracovní nebo akční plán pro uzavření a bezpečné vyřazení elektrárny z provozu, který musí zohlednit, že je třeba její výrobní kapacity nahradit, mimo jiné pomocí obnovitelných zdrojů energie, aby byla zajištěna energetická bezpečnost a udržitelný rozvoj Arménie v souladu s ustanoveními dohody CEPA; vítá, že Arménii v říjnu 2022 navštívil generální ředitel Mezinárodní agentury pro atomovou energii, a vybízí arménský regulační orgán pro jadernou energii, aby s agenturou utužil spolupráci a plně využil její podpory; naléhavě vyzývá Arménii, aby podnikla veškeré kroky nezbytné k tomu, aby jaderná elektrárna Metsamor splňovala mezinárodní normy, a zajistila tak její bezpečný provoz alespoň po nezbytné přechodné období, dokud nebude plně funkční řádná alternativa a dokud nebude zaručena energetická bezpečnost;

63. oceňuje, že Arménie již podnikla kroky k ekologické transformaci a že se zavázala, že do roku 2030 sníží emise o 40 %; vyzývá Arménii, aby se dále angažovala v boji proti změně klimatu v souladu s Pařížskou dohodou a s ohledem na nutnost chránit životní prostředí; vybízí Arménii, aby v rámci vnitrostátně stanoveného příspěvku zvýšila cíle pro snižování emisí tak, aby odrážely její závazek a dobré výsledky při snižování emisí;

64. vyzývá arménské orgány, aby přijaly rozhodná opatření k urychlení rozvoje obnovitelné energie, zvýšení energetické bezpečnosti a diverzifikaci zdrojů energie s ohledem na skutečnost, že více než 80 % zemního plynu je stále dováženo z Ruska, a k urychlení dvoustranné spolupráce mezi Arménií a Íránem v energetice;

o

o o

65. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a vládě a parlamentu Arménie.
